

*Crna Gora
Opština Mojkovac
Turistička organizacija*

Broj: _____
Mojkovac, _____ 20 __. god

Turistička organizacija Mojkovac

***Predlog programa rada i finansijski plan
Turističke organizacije Mojkovac za 2023. godinu***

Mojkovac, decembar 2022. godine

S A D R Ź A J

U V O D	1
1. Evaluacija trenutnog stanja turističke ponude opštine Mojkovac.....	3
1.1. Prednosti i šanse	3
1.2. Nedostaci i izazovi	4
2. Ostvareni rezultati u 2022. godini (tabelarno) kroz statističke i finansijske pokazatelje	6
2.1. Statistički pokazatelji	6
2.2. Dolasci i ostvarena noćenja stranih turista u opštini Mojkovac.....	8
2.3. Finansijski pokazatelji.....	11
2.4. Najveći uplatioci boravišne takse u Mojkovcu od 01.01. do 01.12.2022. godine	12
3. Plan rada i aktivnosti za 2023. godinu	13
4. Planirane aktivnosti za 2023. godinu u funkciji realizacije kratkoročnih ciljeva	14
4.1. Podsticanje diverzifikacije i inovacije proizvoda i unapređenje kvaliteta turističkog proizvoda kroz efikasno upravljanje destinacijom.....	14
4.1.1. Unapređivanje postojećih i kreiranje novih manifestacija i događaja tokom godine..	21
4.2. Podsticanje oporavka turističkog prometa sa akcentom na prioritetna emitivna tržišta ..	24
4.3. Jačanje kapaciteta turističke privrede i kreiranje kvalitetne osnove za planiranje aktivnosti	25
4.3.1. Istraživanje stavova i ponašanja stranih turista u Mojkovcu kao osnova za planiranje aktivnosti	25
4.3.2. Izrada Strategije razvoja turizma za period 2023 – 2027.	26
4.4. Suzbijanje sive ekonomije.....	26
5. Promotivne i marketing aktivnosti.....	28
6. Saradnja.....	31
Z A K L J U Č A K	32

Na osnovu člana 14 stav 3 tačka 2, člana 19 stav 2, člana 22 tačka 24, člana 28 stav 1 Zakona o turističkim organizacijama (Sl.list RCG br.11/04 i 46/07 i “S.l. RCG, br. 73/10, 40/11, 45/14, 42/17, 027/19), i člana 26 stav 1 tačka 1 Statuta TO Mojkovac (Sl. list RCG - opštinski propisi, br. 3/07 i opštinski propisi, br. 37/22) Turistička organizacija Opštine Mojkovac donosi Program rada i finansijski plan za 2023. godinu koji je usvojen od strane Izvršnog odbora TO Mojkovac dana _____ godine odlukom br. _____, a na koji je odobrenje i pozitivno mišljenje dala NTO Crne Gore dana _____ odlukom broj _____ i koji je usvojen od strane Skupštine TO Mojkovac dana _____ godine odlukom br. _____.

U V O D

U cilju usaglašenosti razvoja turizma i marketinga destinacije, a shodno članu 19 Zakona o turističkim organizacijama (“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 011/04, 046/07, “Službeni list Crne Gore”, br. 073/10, 040/11, 045/14, 042/17, 027/19), “Turistička organizacija za svaku poslovnu godinu utvrđuje program rada i finansijski plan u skladu sa smjernicama Nacionalne turističke organizacije”. Lokalne turističke organizacije, u obavezi su da, prije usvajanja, predloge programa rada i finansijskog plana dostave Nacionalnoj turističkoj organizaciji Crne Gore na davanje prethodne saglasnosti.

U skladu sa članom 30 Zakona o turističkim organizacijama, Nacionalna turistička organizacija Crne Gore pripremila je smjernice za lokalne turističke organizacije za izradu programa rada i finansijskog plana br. 01/01/2-679 od 26.11.2021. godine.

Na osnovu tih smjernica, plan aktivnosti Turističke organizacije Mojkovac za 2023. godinu sadrži aktivnosti u pravcu ostvarenja ciljeva:

- a) *Podsticanje diverzifikacije i inovacije proizvoda i unapređenje kvaliteta turističkog proizvoda kroz efikasno upravljanje destinacijom,*
- b) *Podsticanje oporavka turističkog prometa sa akcentom na prioritetna emitivna tržišta,*
- c) *Jačanje kapaciteta turističke privrede i kreiranje kvalitetne osnove za planiranje aktivnosti,*
- d) *Suzbijanje sive ekonomije.*

Kao i gotovo svaki drugi dio naših života, sektor putovanja stalno se mijenjao u prethodne dvije godine. Protekla, 2022. godina, bila je u znaku oporavka turizma. Nesumnjivo je da će se započeti oporavak turizma nastaviti i u 2023. godini, te da će se globalni sektori putovanja i turizma vratiti na nivoe prije pandemije. Prema nekim istraživanjima uticaji globalne nestabilnosti, opšta nesigurnost i poskupljenja dovešće do drugačijeg iskustva za kojim tragaju turisti, u smislu istraživanja manje poznatih gradova sa skrivenim mjestima koja još nisu na

radaru, te da će mnogi turisti željeti da pronađu mir na destinacijama. Ta činjenica, gradovima kao što je Mojkovac, bez sumnje, ići će na ruku.

Turistička organizacija Mojkovac planira da u 2023. godini realizuje nekoliko ključnih aktivnosti koje će u narednim godinama biti dobra osnova za oporavak od posljedica krize i koje će doprinijeti daljem razvoju turističke ponude Mojkovca. Kako bi aktivnosti na najbolji način bile realizovane neophodna je saradnja, odnosno umrežavanje svih predstavnika turističke privrede sa područja Mojkovca i značajnije uključivanje lokalnog stanovništva, a sve u cilju boljeg pozicioniranja i unapređenja ponude.

Promocija Mojkovca će svakako biti primarni zadatak LTO sa jasnim ciljem kreiranja imidža, brenda i atraktivnosti Mojkovca kao turističke destinacije koja je još uvijek u fazi otkrivanja.

1. Evaluacija trenutnog stanja turističke ponude opštine Mojkovac

Mojkovac se nalazi na izuzetno povoljnom geografskom prostoru na obali rijeke Tare, između planina Bjelasice, Sinjajevine i Prošćenskih planina i na samom ulazu u dva Nacionalna parka, Biogradska Gora i Durmitor. Tri planine, Tara sa brojnim kuriozitetima, prostori nacionalnih parkova, tajanstveno srednjovjekovno Brskovo, slavna istorija na kojoj se temelje brojni običaji, folklor i tradicija predstavljaju idealnu podlogu za primjenu koncepta održivog razvoja, ne samo u ekološkom, ekonomskom i privrednom smislu već i kulturnom i socijalnom. Zbog svoje odlične pozicije na Jadranskoj magistrali, postoji veliki potencijal za dalji razvoj i stvaranje ponude za razvoj turizma.

1.1. Prednosti i šanse

Sa povoljnom klimom, Mojkovac je jedan od gradova u Crnoj Gori, koji ima mogućnost pozitivnog priliva turista tokom cijele godine. Prirodne karakteristike opštine Mojkovac su izvanredne za ljubitelje adrenalina, pa turisti mogu uživati u raznim adrenalinskim aktivnostima: planinarenje, biciklizam, rafting i kajaking Tarom, paraglajding, quad ture, fly fishing, džip safari, hodanje na krpljama, nordijsko i turno skijanje, free ride, vožnja motornim sankama...

Mojkovačka opština ima prirodne pogodnosti za razvoj zimsko-planinskog turizma. One se ogledaju u saobraćajno geografskom položaju, koji je veoma povoljan, klimatskim uslovima, kao i terenima sjeverne ekspozicije, što se, upravo koristi, pri projektovanju ski staza. U toku je izgradnja ski centra Žarski koji je udaljen 12 kilometara od grada Mojkovac. Bazno područje budućeg ski centra nalazi se na 1.650 metara nadmorske visine.

Mojkovac raspolaže značajnom turističkom infrastrukturom koja je razvijana postepeno poslednjih godina. Ona podrazumijeva raznovrsne smještajne kapacitete od manjih hotela, motela, privatnog smještaja, kampova, planinarskih domova pa do velikog broja seoskih domaćinstava. Budući da su u trendu destinacije koje nisu preplavljene turistima, te da novi trendovi na turističkom tržištu ukazuju na činjenicu da sve više turista želi da boravi u ruralnim turističkim destinacijama, u jedinstvenom prirodnom okruženju, daleko od gradske buke Mojkovac sa svojim prirodnim ljepotama i bogatom istorijskom prošlošću, predstavlja destinaciju koja može da privuče veći broj turista. Utoliko više, što su turisti počeli da posvećuju više pažnje zdravoj ishrani, boravku u prirodi i mjestima bez gužve, težeći zdravom načinu života i tražeći doživljaje koji podrazumijevaju zadovoljstvo u prirodi, tradicionalnoj kuhinji – zdravoj, domaćoj i organskoj hrani, gostoprimstvu domaćinstava, uživanje u tradiciji i očuvanim običajima, folkloru i drugim autentičnim iskustvima. Takva mjesta izazivaju sve veće interesovanje, a Mojkovac, bez sumnje, to može da ponudi. To su prepoznali i stanovnici ruralnih područja, koji su se u zadnjih nekoliko godina aktivno uključili u kreiranje ruralnog turističkog proizvoda, te danas na prostoru opštine imamo preko 40 registrovanih sesokih domaćinstava.

Osim toga u ponudi su obilježene planinarske i biciklističke staze na Bjelasici i Sinjajevini, dok je na Prošćenskim planinama u toku obilježavanje istih. Uređena su izletišta pokraj rijeke Tare, rijeke Ravnjak, kao i na Zabojskom jezeru. U predjelima gdje je to neophodno postoji osnovna turistička signalizacija kao i specijalizovani sadržaji koji karakterišu ponudu turističkog proizvoda.

Činjenica je da se turistička ponuda u ovom gradu konstantno poboljšava i unapređuje, ali evidentno je da ima još prostora za promjene u cilju kreiranja kvalitetnijeg turističkog proizvoda. Mojkovac ulaganjem u marketing, inovacije, boljim pozicioniranjem i različitosti ponude može iskoristiti sve resurse koje ima na raspolaganju i postati konkurentan na tržištu.

1.2. Nedostaci i izazovi

Sa druge strane, pored svih značajnih pomaka i eliminisanja prepreka, postoji i dalje još mnogo problema koji nisu savladani, a koji utiču na stvaranje kvalitetnije turističke ponude Mojkovca:

- Regionalna neuravnoteženost razvoja turizma - Razvoj turizma u Mojkovcu je u sjenci uspješnih valorizovanih centara, prvenstveno Kolašina i Žabljaka, pogotovo kada je riječ o zimskom turizmu. Mojkovac zasebno i dalje nije dovoljno jak i prepoznatljiv brend u odnosu na pomenute destinacije. Potrebno je pozicionirati i učiniti prepoznatljivim Mojkovac kao bazu, središte sjeverne Crne Gore i ovu geografsku odliku iskoristiti za poboljšanje turističkih proizvoda. Zbog toga ćemo ulagati kontinuirane napore u obogaćivanju i stvaranju kvalitetnog turističkog proizvoda Mojkovca.
- Visoki stepen sezonalnosti - Turistički promet je najviše skoncentrisan, za sada, u periodu od maja do oktobra, kada naši turistički poslenici uglavnom i ostvaruju prihode od turizma. Posljedice ovakvog stanja, odražavaju se na tendencije privrednika da povećaju broj kapaciteta, poboljšaju svoju ponudu, ulože sredstva u inovacije i zaposle veći broj radnika. Prevazilaženje ovog problema vidimo u otvaranju ski centra "Žarski" koji će, nesumnjivo, povećati turistički promet u zimskim mjesecima, kao i kroz afirmaciju zimskih, adrenalinskih sportova hodanje na krpljama, free ride, turno i nordijsko skijanje, vožnja motornim sankama...
- Nedovoljan broj hotelskih kapaciteta - U cilju produžavanja sezone, potrebno je otvoriti veći broj hotelskih jedinica s obzirom da u Mojkovcu i dalje preovladava privatni smještaj. Sa otvorenjem novih hotela poboljšala bi se konkurentska pozicija Mojkovca na turističkom tržištu što bi doprinijelo i povećanju inostranih turista u našem gradu. Prevazilaženje ovog problema vidimo u otvaranju hotela visoke kategorije, u neposrednoj blizini centra grada, kao i pronalaženju načina za privlačenje investitora koji su zainteresovani za ulaganje u izgradnju hotelskih kapaciteta.

- Neregistrovani smještaj za izdavanje - U cilju porasta prijave gostiju i naplate boravišne takse, potrebno je legalizovati objekte koji nijesu registrovani za pružanje ugostiteljskih usluga. Iako je trenutno u našoj opštini mali broj takvih, Turistička organizacija Mojkovac će aktivno u saradnji sa Opštinom i nadležnim institucijama promovisati i učiniti dostupnim informacije o načinu i postupcima koje je neophodno preduzeti za legalizaciju, odnosno kategorizaciju, za sada, neprijavljenih objekata.

- Nedovoljna naplata boravišne takse - Prijava gostiju i uplata boravišne takse su teme koje su aktuelne svake turističke sezone u Mojkovcu. Susrijećemo se sa nepoštovanjem tog pravila jer vlasnici privatnog smještaja, ali i sami turisti, ne prijavljuju redovno boravak, a samim tim i ne uplaćuju boravišnu taksu. Gubici države i opštine zbog neprijavljenih turista i neplaćanja boravišne takse su ogromni i tako je već godinama. Problem sa neubiranjem prihoda od neprijavljenih turista dovodi do toga da novac umjesto u državnoj i opštinskoj kasi i dalje ostaje u džepovima izdavaoca smještaja. Smatramo da taj problem možemo riješiti sistemskim pristupom. Naša služba ostvaruje saradnju sa turističkom inspekcijom, kao i Ministarstvom unutrašnjih poslova, tačnije sektorom za opšte poslove i sektorom za strance, ali mišljenja smo da se mora povećati inspeksijski nadzor, kao i da se mora uticati na promjenu svijesti kod vlasnika smještaja o važnosti prijave gosta i plaćanja boravišne takse. Mišljenja smo da je neophodno angažovati minimum jedno lice koje će obavljati poslove turističkog inpektora i biti u konstantnoj saradnji sa Turističkom organizacijom Mojkovac.

2. Ostvareni rezultati u 2022. godini (tabelarno) kroz statističke i finansijske pokazatelje

2.1. Statistički pokazatelji

Dolasci turista i ostvarena noćenja u opštini Mojkovac				
Vrsta smještaja	Dolasci turista	Ostvarena noćenja	Index dolasci	Index ostvarena noćenja
<i>Ukupno</i>	3034	6067	131,40	109,07
<i>Kolektivni smještaj (hoteli slični smještajni kapaciteti)</i>	832	2255	59,09	66,40
<i>Privatni smještaj</i>	2202	3812	244,6	
Ukupno	3034	6067	131,40	109,07

* Podaci su izraženi za 2022.godinu, do 01.12.2022. Index je izražen u odnosu na 2021.godinu.

Podatke smo dobili na osnovu uplaćene boravišne takse.

Ukupan broj dolazaka turista i ostvarenih noćenja u opštini Mojkovac				
Period	Dolasci	Ostvarena noćenja	Index dolasci	Index noćenja
1. januar	58	116	362,5	725
2. februar	72	144	156,5	257,1
3. mart	24	47	72,7	109,3
4. april	33	65	91,6	86,6
5. maj	195	391	169,5	181,8
6. jun	74	148	27	30
7. jul	349	698	65,8	39,1
8. avgust	1354	2708	176,3	133,8
9. septembar	331	662	91,9	92,3
10. oktobar	514	1028	439,3	815,8
11. novembar	30	60	230,7	352,9
12. decembar	-	-	-	-
Ukupno	3034	6067	131,40	109,07

* Podaci su izraženi za 2022.godinu, do 01.12.2022. Index izražen u odnosu na 2021.godinu.

Podatke smo dobili na osnovu uplaćene boravišne takse.

Dolasci turista i ostvarena noćenja u opštini Mojkovac prema podacima MONSTATA		
	Dolasci	Noćenja
Domaći	393	855
Strani	2.158	3.630
UKUPNO	2.551	4.485

* Podatke smo dobili na osnovu zvaničnih podataka MONSTATA za period od 01.01.2022. do 01.11.2022. godine

2.2. Dolasci i ostvarena noćenja stranih turista u opštini Mojkovac

Dolasci i ostvarena noćenja stranih turista u opštini							
Naziv zemlje pripadnosti	Dolasci turista u opštini	Ostvarena noćenja u opštini	Prosječna dužina boravka u danima	STRUKTURA U %		INDEX-I	
				Turisti	Noćenja	Turisti	Noćenja
EVROPA	2.071	3.547	1,71	94.051	93.048	241,37	168,74
Albanija	1	1	1	0.046	0.026	100	100
Austrija	51	69	1,35	2.316	1.81	566,67	345
Belgija	113	201	1,78	5.162	5.322	198,25	191,43
Bjelorusija	3	3	1	0.137	0.079	75	50
Bosna i Hercegovina	15	36	2,4	0.685	0.953	107,14	39,56
Bugarska	14	14	1	0.64	0.371	1.400,00	46,66
Češka	49	68	1,39	2.238	1.8	245	212,5
Danska	8	22	2,75	0.365	0.582	133,33	73,33
Estonija	11	12	1,09	0.503	0.318	137,5	25
Finska	-	-	-	-	-	0	0
Francuska	277	457	1,65	12.654	12.1	157,39	151,83
Grčka	2	2	1	0.091	0.053	200	200
Holandija	269	420	1,56	12.289	11.12	1.582,35	1.500,00
Hrvatska	12	48	4	0.548	1.271	600	1.600,00
Irska	4	7	1,75	0.183	0.185	133,33	116,66
Island	-	-	-	-	-	-	-
Italija	62	98	1,58	2.816	2.57	476,92	426,09
Kipar	-	-	-	-	-	-	-
Kosovo	-	-	-	-	-	0	0
Letonija	14	16	1,14	0.64	0.424	1.400,00	1.600,00
Litvanija	10	18	1,8	0.457	0.477	500	900

Luksemburg	1	1	1	0.046	0.026	50	50
Mađarska	73	180	2,46	3.315	4.721	178,05	333,33
Malta	-	-	-	-	-	-	-
Makedonija	8	20	2,5	0.36	0.52	266,67	333,33
Norveška	2	2	1	0.091	0.053	100	100
Njemačka	537	791	1,47	24.532	20.943	511,43	335,17
Poljska	100	148	1,48	4.568	3.918	333,33	344,19
Portugal	6	6	1	0.274	0.159	300	75
Rumunija	33	77	2,33	1.508	2.039	165	296,15
Rusija	49	232	4,73	2.22	6,09	111,36	220,95
Slovačka	18	22	1,22	0.822	0.582	1.800,00	1.100,00
Slovenija	33	35	1,06	1.508	0.927	471,43	109,37
Srbija	90	144	1,6	4.09	3.78	89,11	26,82
Španija	50	83	1,66	2.284	2.198	172,41	251,51
Švajcarska i Lichtenštajn	47	50	1,06	2.147	1.324	188	53,19
Švedska	4	4	1	0.183	0.106	400	400
Turska	7	36	5,14	0.32	0.953	100	450
Ukrajina	26	106	4,08	1.188	2.806	34,67	86,18
Velika Britanija	71	117	1,65	3.243	3.098	443,75	354,54
Ostale evropske zemlje	1	1	1	0.046	0.026	14,28	4,16
VANEVROPSKE ZEMLJE	131	265	2,02	5.984	7.016	150,57	150,57
Južna Afrika	1	2	2	0.046	0.053	50	66,66
Ostale afričke zemlje	1	5	5	0.046	0.132	100	500
Kanada	6	15	2,5	0.274	0.397	600	1.500,00
SAD	29	40	1,38	1.325	1.059	170,59	175
Ostale zemlje Sjeverne Amerike	3	5	1,67	0.137	0.132	300	500
Argentina	-	-	-	-	-	--	-
Brazil	-	-	-	-	-	-	-
Čile	1	2	2	0.046	0.053	100	200

Ostale zemlje Južne i Sjeverne Amerike	1	1	1	0,046	0,026	100	33,33
Kina i Hong Kong	2	4	2	0,091	0,106	66,66	80
Japan	-	-	-	-	-	-	-
Koreja	-	-	-	-	-	-	-
Izrael	51	110	2,16	2,33	2,912	170	152,77
Indija	6	13	2,17	0,274	0,344	50	38,23
Azerbejdžan	-	-	-	-	-	-	-
Ostale azijske zemlje	18	28	1,55	0,822	0,741	94,74	90,32
Australija	12	31	2,58	0,548	0,821	1.200,00	3.100,00
Novi Zeland	2	11	5,5	0,091	0,291	200	550
Ostale zemlje Okeanije	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	2.202	3.812	1,73	100%	100%	233,02	167,34

*Podaci su izraženi za 2022. godinu, do 01.12.2022. Index izražen u odnosu na 2021. godinu.

Podatke smo dobili na osnovu gostiju koji su prijavljeni u sistemu RB 90 i Primatech Turističke organizacije Mojkovac.

2.3. Finansijski pokazatelji

PRIHODI OD TURIZMA/PUTOVANJA I NAMJENSKI PRIHODI LTO										
PERIOD	PRIHODI OD PUTOVANJA-TURIZMA	INDEXI	NAMJENSKI PRIHODI							
			PRIHOD OD BORAVISNE TAKSE	INDEXI	PRIHOD OD TURISTICKE TAKSE	INDEXI	PRIHOD OD CLANSKOG DOPRINOSA	INDEXI	UKUPNI NAMJENSKI PRIHODI	INDEXI
1.januar	-	-	86,60	202,67	-	-	-	-	86,60	110
2.februar	-	-	108,00	312,23	-	-	-	-	108,00	100,38
3.mart	-	-	36,00	258,43	-	-	-	-	36,00	258,43
4.april	-	-	50,40	152,08	-	-	3.396,00	658,14	3.446,40	627,6
5.maj	-	-	289,00	911,96	-	-	1.449,00	57,96	1.738,00	68,65
6.jun	-	-	110,00	253,75	-	-	1.583,00	175,88	1.693,00	179,47
7.jul	-	-	442,30	116,71	-	-	171,00	178,12	613,30	129,12
8.avgust	-	-	4.125,20	449,37	-	-	123,00	20,23	4.248,20	278,4
9.septembar	-	-	487,90	44,64	-	-	-	100	487,90	23,25
10.oktobar	-	-	753,20	429,71	-	-	30,00	2,94	783,20	65,52
11.novembar	-	-	45,60	169,58	-	-	-	-	45,60	169,58
12.decembar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	-	-	6.534,20	234,07	-	-	6.752,00	100,03	13.286,20	139,19

* Podaci su izraženi za 2022. godinu, uplaćena boravišna taksa do 01.12.2022. uplaćeni članski doprinosi do 01.12.2022. godine. Index izražen u odnosu na 01.12.2021.godine

2.4. Najveći uplatioci boravišne takse u Mojkovcu od 01.01. do 01.12.2022. godine

Naziv	Iznos boravišne takse
1. Seosko domaćinstvo Eko oaza "Suza Evrope"	696,60 €
2. Hotel Dulović	519,60 €
3. Restoran Most	300,00 €
4. Hotel Ravnjak	263,20 €
5. Motel Krstac	265,80 €
6. Seosko domaćinstvo Eco Village Ćorić	252,20 €
7. Seosko domaćinstvo Fern Farm Eco	232,80 €
8. Seosko domaćinstvo Tara Gardens	216,80 €
9. Seosko domaćinstvo Kolibe Ćorić	181,60 €
10. Seosko domaćinstvo Tara Riverside	181,20 €

3. Plan rada i aktivnosti za 2023. godinu

Pored kratkoročnih ciljeva za 2023. godinu koji su definisani ovim dokumentom, Turistička Organizacija ima i dugoročne ciljeve koji su u planu realizacije do 2027. godine:¹

Kratkoročni ciljevi (do kraja 2023.)	Dugoročni ciljevi (do kraja 2027.)
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Podsticanje diverzifikacije i inovacije proizvoda i unapređenje kvaliteta turističkog proizvoda kroz efikasno upravljanje destinacijom.</i> • <i>Podsticanje oporavka turističkog prometa sa akcentom na prioritetna emitivna tržišta</i> • <i>Jačanje kapaciteta turističke privrede i kreiranje kvalitetne osnove za planiranje aktivnosti.</i> • <i>Suzbijanje sive ekonomije u oblasti turizma.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kreiranje dugoročnog marketing plana i strategije razvoja turističke ponude.</i> • <i>Kapitalni infrastrukturni projekti.</i> • <i>Kreiranje povoljnih okolnosti za investitore.</i> • <i>Brendiranje Mojkovca kao unikatne turističke destinacije.</i> • <i>Povezivanje sa turoperatorima.</i>

¹ Dugoročni ciljevi, rezultati i aktivnosti, detaljnije biće objašnjeni „Strategijom razvoja turizma za period 2023-2027“

4. Planirane aktivnosti za 2023. godinu u funkciji realizacije kratkoročnih ciljeva

Tokom 2023. godine planirano je nekoliko ključnih aktivnosti koje za cilj imaju poboljšanje uslova za boravak turista. U cilju razvoja turističke ponude, Turistička organizacija Mojkovac je prepoznala nedovoljnu iskorišćenost postojećih kapaciteta, mogućnost razvoja novih, kao i održavanje već postojeće infrastrukture.

4.1. Podsticanje diverzifikacije i inovacije proizvoda i unapređenje kvaliteta turističkog proizvoda kroz efikasno upravljanje destinacijom

***CILJ:** Podsticanje diverzifikacije i inovacije proizvoda i unapređenje kvaliteta turističkog proizvoda kroz efikasno upravljanje destinacijom*

***Rezultat:** Realizovano 12 novih projekata u oblasti ravoja turističkih proizvoda*

Turistička organizacija Mojkovac će u saradnji sa ostalim institucijama realizovati sledeće aktivnosti u 2023. godini:

- Unapređenje rada Info centra

Info centar Turističke organizacije Mojkovac koji se nalazi na atraktivnoj lokaciji u neposrednoj blizini rijeke Tare nastaviće da vrši promociju turističke ponude Mojkovca, promociju turističkih potencijala i privrede opštine Mojkovac. Naš cilj je da u info centru turisti mogu da dobiju kompletne informacije o atrakcijama, turističkim događajima, mogućnostima smještaja i ishrane u našem gradu, kao i promotivni materijal. S tim u vezi planirali smo da obogatimo naš promotivni materijal flajerima, brošurama, katalozima, na više stranih jezika, koji će promovisati turističku ponudu Mojkovca, sa posebnim akcentom na aktivni odmor, kao i program manifestacija i mogućnosti smještaja i ishrane u našem gradu.

U info centru će se, u skladu sa Zakonom o strancima, nastaviti poslovi prijave i odjave boravka stranaca. Takođe, pružena je mogućnost svim registrovanim pružaocima usluga smještaja, koji nemaju tehničke mogućnosti za elektronsku prijavu i odjavu stranaca da istu vrše preko Info centra.

Pored info-centra neophodno je i urediti prostor u kome će turisti moći da iznajme različite vrste rekvizita i opreme kojima Turistička organizacija Mojkovac raspolaže namijenjenih aktivnom odmoru. Apliciranjem na različite vrste javnih poziva i raspoloživih fondova, radićemo na dopuni i obnavljanju rekvizita kako bi obogatili ponudu istih.

Rok: I – IV kvartal

Indikator: Bolja snabdjevenost turista promotivnim materijalom, planirana podjela 5 000 (brošura, flajera...), planirano između 5000 - 7000 prijava i odjava stranaca

- Unapređenje rada suvenirnice

S obzirom da će izgradnja i opremanje suvenirnice biti završeno do kraja ove godine, biće neophodno obogatiti ponudu originalnim suvenirima i poklonima koji će biti dostupni turistima. Mali proizvođači iz Mojkovca će imati primat i priliku da osmisle i naprave što ljepše i upečatljivije suvenire sa motivima Mojkovca. To bi bili proizvodi sa grbom grada, najrazličitiji predmeti od drveta, keramike, vune, razni magneti, satovi, slike, odjeća, a sve to sa detaljima grada i motivima koji će kupca dugo asociirati na Mojkovac i Crnu Goru.

Unapređenje rada suvenirnice će finansirati turistička organizacija.

Rok: I-II kvartal

Indikator: Kreiranje novih radnih mjesta i obogaćivanje turističke ponude Mojkovca, otkup 2 000 komada suvenira od lokalnih proizvođača suvenira

- Afirmacija lokaliteta “Srednjovjekovno Brskovo” i izrada 3D makete

U saradnji sa Centrom za arheološka istraživanja Crne Gore, Ministarstvom kulture i medija Crne Gore, Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma i Opštinom Mojkovac Turistička organizacija Mojkovac će aktivno raditi na istraživanju, zaštiti i promociji kulturno-istorijskog lokaliteta “Srednjovjekovno Brskovo”. U narednoj godini akcenat će biti na intenzivnoj promociji ovog lokaliteta, budući da je u prethodnom periodu bio nepravedno zapostavljen. Smatramo da ovaj lokalitet ima veliki značaj za diverzifikaciju turističke ponude i kreiranje novog kulturnog segmenta turističke ponude.

Kako bismo lokalnom stanovništvu i turistima bliže prikazali vrijednosti ovog lokaliteta izradićemo 3D maketu Srednjovjekovnog Brskova, koja će doprinijeti daljoj afirmaciji ovog lokaliteta sa neprocjenjivim značajem za opštinu Mojkovac. U planu je izrada makete od kvalitetnih materijala, razmjere 1:1000 i dimenzija 2 x 1 m, kojom će se na realističan način prikazati prirodni reljef i ambijent srednjovjekovnog Brskova. Maketom će se prikazati reljef (teren, putevi, rijeka), naselje i karakteristični objekti (tvrđava, katolička crkva, pravoslavna crkva, kuće). Izradom makete aktivirali bismo turističke resurse ove, još uvijek u nedovoljnoj

mjeri turistima poznate, lokacije, unaprijedili bismo ponudu stavljajući akcenat na očuvanje tradicije, ujedno sa praćenjem savremenog turizma, poboljšali bismo kvalitet turističkog proizvoda i imidž Mojkovca kao turističke destinacije.

U ovoj godini planiramo i početak radova na izgradnji vjerodostojne replike Srednjovjekovnog grada Brskova, pa će u saradnji sa Opštinom Mojkovac biti urađeno idejno rješenje za repliku.

Dio sredstava za finansiranje ovog projekta Turistička organizacija Mojkovac je obezbijedila u saradnji sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma, a sarađivaće i sa Centrom za arheološka istraživanja Crne Gore, Ministarstvom kulture i medija Crne Gore i Opštinom Mojkovac.

Rok: I-IV kvartal

Indikator: Diverzifikovan turistički proizvod, izrađena 3D maketa
--

- Promocija budućeg ski centra “Žarski”

Glavni pokretač i razvojna šansa Mojkovca u narednoj godini za zimsku turističku sezonu je Ski centar “Žarski” koji je Vladinim programom razvoja sjevera projektovan i planiran na strani Bjelasice koja pripada mojковаčkoj opštini. Smatramo da će ovo biti glavni pokretač i zamajac razvoja kako same opštine, tako i pokretač mnogih projekata u turizmu, kroz razvoj infrastrukture, koja će upotpuniti postojeću ponudu. Proteklih godina intenzivno su sprovedene aktivnosti na izgradnji ski centra “Žarski”. Plan je bio da ovaj projekat bude završen 2022. godine, što nije realizovano. Stoga se nadamo da će biti nastavljene aktivnosti koje su započete i to: završetak radova na putnoj infrastrukturi, nastavak uređenja ski staza, završetak bazne stanice i restorana, montiranje žičare koja povezuje ski centar “Žarski” sa ski cenrom “Cmiljača” itd. U međuvremenu, Turistička organizacija Mojkovac će aktivno učestvovati na promociji ski centra “Žarski”, samim tim je planirana izrada propagandnog materijala sa svim elementima ponude koji će obuhvatiti ovaj prostor. U saradnji sa ski klubovima iz Mojkovca kreiraćemo zimsku turističku ponudu koja će uključivati i školu skijanja, koja će privući turistu da baš u Mojkovcu osjeti čari ovog sporta.

U saradnji Vlade Crne Gore, Skijališta Crne Gore i Opštine Mojkovac nastaviće se finansiranje i dalji radovi na Ski centru “Žarski”.

Rok: I – IV kvartal

Indikator: Promocija budućeg ski centra „Žarski“ na dva sajma ili na prezentacijama u regionu
--

- **Razvoj inovativnog turističkog proizvoda „Eko-etno kuća Mojkovca”**

Projekat razvoj novog turističkog proizvoda „Eko-etno kuća Mojkovca” imaće temeljnu misiju da spasi od zaborava stare zanate ručnog rada, poput heklanja, pletenja ili izrade suvenira od drveta, što je posebno dobra prilika za radno osposobljavanje žena koje će kroz razne radionice moći da savladaju tehnike spomenutih ručnih radova. Eko-etno kuća Mojkovca je zamišljena kao izložbeno – prodajni prostor u kome će biti izloženi proizvodi domaće radinosti, kao i domaća, organska hrana poput: meda, rakije, suvog voća, čajeva, sokova...

Sredstva za finansiranje ovog projekta će Turistička organizacija Mojkovac pokušati da obezbijedi kroz apliciranje na javne pozive i raspoložive fondove.

Rok: II-III kvartal

Indikator: Afirmacija lokalnih zanatlija i proizvođača organske hrane u svrhu turizma, animacija minimum 10 lokalnih proizvođača i zanatlija

- **Uređenje obale Tare ispod Starog mosta**

Naš plan je da u narednoj godini, damo doprinos nastavku aktivnosti na uređenju obale rijeke Tare na prostoru ispod Starog mosta. Cilj je da taj prostor opremimo i prilagodimo sportsko-rekreativnim aktivnostima. Neophodno je urediti kupalište sa svim nedostajućim mobilijarom i privesti ga namjeni. Ovaj prostor prepoznali smo kao adekvatan za korišćenje u turističke svrhe, a prvenstveno za organizovanje manifestacija čime upotpunjujemo sadržaje turističke ponude.

Sredstva za realizaciju ovog projekta obezbijediće Opština Mojkovac u saradnji sa relevantnim institucijama.

Rok: II kvartal

Indikator: Kreiranje nove atraktivne lokacije za posjetu turista, otvaranje prostora za kreiranje jedne nove manifestacije

- **Dodjela nagrada za najbolje u turizmu**

Turistička organizacija Mojkovac će naredne godine organizovati dodjelu nagrada sa ciljem afirmacije sektora turizma, unapređenja kvaliteta usluga, razvijanja gostoprimstva, podizanja turističke kulture i razvoja turističke ponude grada. Biće definisani kriterijumi i kategorije za dodjelu godišnjih nagrada i upućen poziv svim zainteresovanim subjektima da direktno učestvuju i nominuju kandidate za dodjelu nagrade u predviđenim kategorijama za kvalitet i doprinos razvoju turizma u Mojkovcu.

Dodjelu nagrada za najbolje u turizmu će financirati turistička organizacija u saradnji sa opštinom..

Rok: IV kvartal

Indikator: Dodijeljene po tri nagrade u različitim kategorijama

- **Unapređenje turističke signalizacije i postavljanje informativno - edukativnih tabli sa putokazima**

U saradnji sa Sekretarijatom za uređenje prostora i održivi razvoj Opštine Mojkovac i drugim relevantnim institucijama neophodno je jasno definisati standard i smjernice za izradu turističke signalizacije u cilju podizanja kvaliteta i vizuelnog identiteta destinacije. Na osnovu ovih standarda, započecemo u narednoj godini izradu nove i obnovu postojeće turističke signalizacije. Smatramo da je potrebno intenzivirati saradnju sa Planinarskim savezom Crne Gore i klubovima u cilju obilježavanja postojećih staza, trasiranja novih i njihovo mapiranje i digitalni prikaz.

U saradnji sa navedenim subjektima u formi partnerstva apliciraćemo na dostupne javne pozive domaćih i međunarodnih institucija i tako obezbijediti sredstva za finansiranje ove aktivnosti.

Rok: I - IV kvartal

Indikator: Bolja informisanost posjetilaca teritorije opštine Mojkovac, postavljanje novih 20 putokaza

- **Dalji razvoj sportsko – rekreativne zone na platou nekadašnjeg “Jalovišta”**

Uspješnom sanacijom Jalovišta, Mojkovac je dobio prostor od 20 hektara neposredno uz Jadranski magistralni put, na samoj obali rijeke Tare. Taj prostor prepoznali smo kao adekvatan za korišćenje u turističke svrhe, a prvenstveno za organizovanje manifestacija čime upotpunjujemo sadržaje ovog prostora. S obzirom na postojanje atletske i trim staze, teretane na otvorenom i teniskog terena, a da ne bi sve ostalo samo na aktivnoj rekreaciji za građane Mojkovca, planiramo osmišljavanje programa na spomenutoj zoni, kako bi ista bila više poznata i dostupna turistima.

U saradnji sa Opštinom Mojkovac planirana je izrada idejnog rješenja za repliku Srednjovjekovnog grada Brskovo. Idealan prostor za repliku grada je prostor Sportsko-rekreativne zone (Jalovišta) zbog dostupnosti i pristupačnosti za turiste.

Rok: I - IV kvartal

Indikator: Obogaćivanje turističkog sadržaja organizovanjem 2-3 manifestacije na ovom prostoru

- **Vidikovac “Tarski pogled”**

Planirana je izgradnja vidikovca na prostoru između sela Bistrica i Dobrilovina, u blizini Crnih Poda. Sa vidikovca će se pružati jedinstven pogled na Taru i na prašumu Crna Poda. Na njemu bi bio postavljen ram za fotografisanje, sa pozdravnom porukom iz Mojkovca.

Sredstva za finansiranje ovog projekta će Turistička organizacija Mojkovac pokušati da obezbijedi kroz apliciranje na dostupne javne pozive.

Rok: II-III kvartal

Indikator: Ureden vidikovac, postavljene dvije klupe i ram za fotografisanje

- **Izletnička staza “Tara ring”**

Ova izletnička staza obuhvata krug oko rijeke Tare po čemu je i dobila simboličan naziv “Tara ring” odnosno Tarski prsten. Planirali smo da duž pravca Stari most u Mojkovcu do sela Kaludra, preko mosta u Kaludri, dalje kroz sela Gostilovinu i Prošćenje, pa u pravcu ka naselju Karaula i dalje prema centru grada osmislimo sadržaje koji će ovaj put učiniti primamljivim za pješake, bicikliste, izletnike i džip i quad ture. Planirali smo postavljanje edukativno-interpretacijskih tabli sa zanimljivim podacima, legendama o mjestima kroz koja prolaze, postavljanje orjentaciono - informativnih tabli koje će biti prepoznatljive i lako upečatljive kao i postavljanje klupa, ljuljaški i drvenih ramova za slikanje na mjestima gdje je najljepši pogled na rijeku Taru i na planine. Staza će biti ucrtana na Google mapi i biće praćena sa propagandnim materijalom i QR kodom. U planu imamo i adaptaciju i markaciju atraktivne pješačke staze Most Kaludra – Đavolje lazi, sa strane sela Gostilovina.

Sredstva za finansiranje ovog projekta će Turistička organizacija Mojkovac pokušati da obezbijedi kroz razne javne pozive i podsticaje Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma.

Rok: II-III kvartal

Indikator: Kreiranje nove atraktivne lokacije za posjetu turista, očekivana posjeta 2 000 posjetilaca po sezoni
--

- **Kreiranje turističke ponude grada kroz unapređenje tehnologije**

Danas je od izuzetnog značaja praćenje najmodernijih tehnoloških trendova. Stoga, neophodna je adaptacija turističke ponude Mojkovca najmodernijim tehnologijama. Internet i „pametni” telefoni su postali nezaobilazan segment današnjeg društva, tako da će Turistička organizacija Mojkovac dio svojih aktivnosti upravo fokusirati na razvoj digitalnog marketinga, koji će imati za cilj promovisanje destinacije i učiniti Mojkovac konkurentnijim na tržištu. Plan je tehnološki

osposobiti kompletnu turističku privredu Mojkovca, kreirati jedinstvenu i konkurentnu ponudu. Planirane aktivnosti su:

- Izrada mobilne aplikacije - U narednom periodu je planirana izrada aplikacije “My guide Mojkovac” koja će uključivati sve lokacije u gradu. Korisnik koji instalira aplikaciju na svom mobilnom telefonu će imati priliku da pronađe informacije o svim bitnim atrakcijama koje se nalaze u Mojkovcu. Svi restorani, ugostiteljski objekti i drugi turistički privrednici će imati mogućnost objavljivanja svoje ponude putem ove aplikacije.
- Postavljanje „pametnih klupa” – U planu je postavljanje energetske nezavisnog mobilijara koji se napaja električnom energijom iz obnovljivih izvora energije putem solarnih panela. Osnovna namjena je da se korisnicima obezbijedi LED osvetljenje, besplatno punjenje uređaja, a opcionalno Wi-Fi signal, kao i pružanje reklamno-turističkih informacija o lokaciji gdje se nalaze ili atrakcijama u blizini. Neophodno bi ih bilo postaviti u centru grada, na sportsko-rekreativnoj zoni, budućem skijalištu, ili pak u blizini zaštićenih prirodnih područja, kao što su nacionalni parkovi.
- Izrada “pametnog” promotivnog materijala – Prateći trenutne trendove u razvoju turističke ponude, gotovo sva promotivna aktivnost prelazi iz štampane u digitalnu, u narednom periodu ćemo sav promotivni materijal raditi sa QR kodom. Na ovaj način ćemo smanjiti troškove za štampu promotivnog materijala, a istovremeno ćemo ići u korak sa savremenim trendovima.
- Pozicioniranje Mojkovca na mapi digitalnih nomada i energetske turista- “Digitalni nomadi” su ljudi kojima priroda posla omogućava da rade od kuće, to jest, sa bilo koje tačke na planeti. Većina digitalnih nomada bavi se modernim IT poslovima poput programiranja, grafičkog dizajna, ali i brojnim granama digitalnog marketinga. S druge strane, pojam “energetski turisti” odnosi na zaposlene iz zemalja Zapadne Evrope koji nisu striktno vezani rad u kancelariji, već su im poslodavci dali mogućnost da predstojeću zimu provedu u nekoj drugoj zemlji, gdje su cijene energenata i životnih namirnica jeftinije. Mišljenja smo da bi prednosti Mojkovca pored položaja, bile i prikladne cijene za sve sadržaje koje treba jedan digitalni nomad ili energetski turista, u prvom redu povoljna cijena zakupa smještaja.

S obzirom na činjenicu da elementi visoke tehnologije iziskuju velike finansijske troškove, pokušaćemo da navedene aktivnosti realizujemo u saradnji sa Opštinom Mojkovac.

Rok: I - IV kvartal

Indikator: Obogaćivanje turističkog sadržaja, interakcija i predstavljena ponuda za minimum 6 000 turista
--

- Učešće u projektima iz IPA i drugih fondova

LTO Mojkovac kao i druge javne institucije sve više su upućene na međunarodnu saradnju putem raznih projekata koji se finansiraju iz fondova Evropske unije. Crnoj Gori su na

raspolaganju sredstva iz instrumenta za predpristupnu pomoć koju ćemo, u skladu sa objavljenim javnim pozivima i definisanim pravilima i uslovima u okviru istih, pokušati da iskoristimo u partnerstvu sa različitim institucijama i subjektima iz Crne Gore i okruženja.

Kao jedan od vidova finansiranja LTO Mojkovac očekuje i razne konkurse relevantnih institucija u Crnoj Gori, na prvom mjestu, Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, NTO CG, Ministarstva kulture i medija, kao i konkurse ambasada i međunarodnih predstavništava u Crnoj Gori. Njihova finansijska podrška Turističkoj organizaciji Mojkovac, pored valjano napisanog i vrednovanog projekta, uveliko zavisi i od samih uslova definisanih u javnom pozivu i podobnosti oblasti za koju se konkuriše.

4.1.1. Unapređivanje postojećih i kreiranje novih manifestacija i događaja tokom godine

Najznačajniji segment aktuelnog turističkog proizvoda Mojkovca skoncentrisan je u manifestacijama i one u našem gradu imaju dugu tradiciju, pa je naša misija da unaprijedimo postojeće manifestacije, prvenstveno produžimo njihovo trajanje na više dana, kao i da više manjih manifestacija organizujemo dan za danom, kako bi upotpunili boravak turista u Mojkovcu. Osim toga u planu su i nove manifestacije koje će upotpuniti turističku ponudu našeg grada.

Planirane manifestacije u 2023. godini su predstavljene tabelarno.

MANIFESTACIJA		Organizator	Vrijeme održavanja	Indikator
1.	Prvomajski uranak sa velikim rafting-kajak spustom "MOJKOVAC 2023."	Turistička organizacija Mojkovac	Maj 2023. godine	Očekivani broj učesnika: 150 Očekivani broj posjetilaca: 500
Organizovanje rafting-kajak spusta je sa ciljem da se ozvaniči početak turističke, odnosno rafting – kajak sezone na mojковаčkom dijelu toka rijeke Tare. Rafting – kajak spust, kao i prethodnih godina, predviđen je od kampa Rakočević do Starog mosta u Mojkovcu, a nakon spusta kod Starog mosta u Mojkovcu organizovano je druženje uz gulaš za sve učesnike i posjetioce.				
2.	"Mojkovački otkos"	Turistička organizacija Mojkovac	Jun 2023. godine	Očekivani broj učesnika: 150 Očekivani broj posjetilaca: 700
Na prostoru sportsko-rekreativne zone biće organizovana manifestacija "Mojkovački otkos" u junu mjesecu, u cilju očuvanja tradicije, starih vještina i zanata kroz ručnu kosidbu 18 hektara površine. Nakon kosidbe i odmora za bogatom trpezom organizovaće se takmičenje na kome će se kosci nadmetali u svojim vještinama.				

3.	Čorbijada	Turistička organizacija Mojkovac	Jul 2023. godine	Očekivani broj ekipa: 30 Očekivani broj posjetilaca: 3000
<p>Turističko – gastronomska manifestacija koja iz godine u godinu privlači sve više zaljubljenika u dobru zabavu, kvalitetnu hranu i druženje. I ove godine nastavićemo sa ovom, sada već tradicionalnom manifestacijom, koju ćemo unaprijediti novim kulturno-zabavnim programima, brojem učesnika i prijateljima (sponzorima) manifestacije. Po završetku, u večernjim časovima, biće organizovan koncert.</p>				
4.	Ljeto pored Tare “Tear of Europe”	Turistička organizacija Mojkovac	20. jun – 20. avgust 2023. godine	Očekivani broj učesnika: 25 Očekivani broj posjetilaca: 15000
<p>Pored tradicionalnih manifestacija, ove godine u planu je održavanje nove manifestacije Ljeto pored Tare - “Tear of Europe” sa ciljem objedinjavanja više sadržaja i aktivnosti kulturnog i zabavnog karaktera tokom druge polovine juna, jula i prve polovine avgusta mjeseca. Ovu manifestaciju organizovaćemo u saradnji sa Opštinom Mojkovac, Centrom za kulturu, NVO, uz niz pozorišnih, likovnih, muzičkih i književnih događaja – koncerata poznatih izvođača, svirki, večeri poezije, izložbi slika i fotografija, projekcija filmova na otvorenom, a planirano je da se većina njih održi na otvorenom. Cilj ove manifestacije je upotpunjavanje boravka za turiste i kreiranje sadržajne ponude za turiste koji borave u Mojkovcu za vrijeme ljetnje sezone.</p>				
5.	Sky Running (nebesko trčanje)	Turistička organizacija Mojkovac	Avgust 2023. godine	Očekivani broj učesnika: 200 Očekivani broj posjetilaca: 400
<p>U avgustu će u saradnji sa organizacijom “Skyrunning Serbia and Montenegro” biti organizovana sportska manifestacija “Sinja(je)vina Skyrace” u dužini od 34 km. Skyrunning podrazumijeva kombinaciju trčanja i penjanja/pješačenja po različitim planinskim putevima pa i mimo njih. Ovo će biti treća trka ovakvog tipa u Mojkovcu, međunarodnog karaktera sa trocifrenim brojem učesnika, sa rutom koja predstavlja najljepše i netaknute dijelove planine Sinjajevine sa mojковаčke strane.</p>				
6.	Dani meda i zdrave hrane	Turistička organizacija Mojkovac	Septembar 2023. godine	Očekivani broj izlagača: 25 Očekivani broj posjetilaca: 1000
<p>Na gradskom trgu biće postavljen izložbeni prostor na kojem će lokalni i regionalni proizvođači meda i proizvoda od meda, tradicionalne domaće hrane, šumskih plodova, ljekovitog bilja izlagati svoje proizvode. Cilj ove manifestacije je povezivanje lokalnih i regionalnih proizvođača, promocija zdrave hrane mojковаčkog kraja, uz kreiranje zajedničkog proizvoda i obogaćivanje turističke ponude.</p>				

7.	Mojkovac Oktoberfest	Turistička organizacija Mojkovac	Oktober 2023. godine	Očekivani broj izlagača: 6 Očekivani broj posjetilaca: 1300
<p>Manifestacija Oktoberfest ima za cilj zabavu i druženje. Ove godine organizovaćemo je po treći put.. Pored degustacije raznih vrsta piva, kobasice, uz priloge karakteristične za ovakve vrste manifestacija, program će upotpuniti i koncert na Gradskom trgu. Tako da će naši sugrađani sa turistima zajedno imati priliku i da u našem gradu osjete “duh” Bavarske.</p>				
8.	Božićni bazar	Turistička organizacija Mojkovac	Decembar 2023. godine	Očekivani broj izlagača: 20 Očekivani broj posjetilaca: 2500
<p>Ova manifestacija će prpratiti duh novogodišnjih i božićnih praznika i zime u Mojkovcu. Na gradskom trgu ćemo napraviti izložbeni prostor, u vidu štandova, gdje će se prodavati rukotvorine, suveniri, domaći proizvodi, kuvano vino... Manifestaciju će pratiti muzičko - zabavni program. U sklopu minifestacije biće organizovana akcija “Dani na snijegu”.</p>				

Turistička Organizacija Mojkovac, pružiće pomoć i biće *suorganizator* i drugih manifestacija u našem gradu, značajnih za doprinos razvoju turizma i obogaćivanju turističke ponude:

- U saradnji sa JPU “Jevrosima Jevra Rabrenović” - Dan planete zemlje, Biciklijada, Maskenbal, Mala matura itd.;
- U saradnji sa KUD “Vesna” - Međunarodni festival folklor “Zlatni ćemer”;
- U saradnji sa JU “Centrom za kulturu Nenad Rakočević” - Mojkovačka filmska jesen, pozorišne predstave, likovne kolonije i izložbe itd.;
- U saradnji sa ribolovnim klubovima - “Tara challenge Fly Fishing Cup 2023.”
- U saradnji sa PSK “Prošćenske planine” - Tradicionalni planinarski pohod Prošćenskim planinama;
- U saradnji sa PSK “Džambas” - Memorijalni planinarski pohod “Dušan Bulatović Džambas”;
- Festival poezije “Suza Evrope”;
- Memorijalni turnir u fudbalu “Dragan Savić”;
- Memorijalni turnir u basketu “Slaviša Šljako Bajčeta”;
- Međunarodni festival poezije “Slova Slovenska”;
- Sajam knjiga u Mojkovcu;
- Sinjajevski maraton;
- Auto-moto reli (džipijada);
- Novogodišnji turnir u malom fudbalu.

4.2. Podsticanje oporavka turističkog prometa sa akcentom na prioritetna emitivna tržišta

CILJ: Podsticanje oporavka turističkog prometa sa akcentom na prioritetna emitivna tržišta

Rezultat: Rast turističkog prometa za 35%

Emitivna tržišta na koja će, u zavisnosti od raspoloživog budžeta, biti usmjereni marketinški naponi Turističke organizacije Mojkovac su: Francuska, Njemačka, Holandija, Belgija, Rusija, Poljska, Velika Britanija, SAD, UAE, Češka, Mađarska, Izrael, kao i zemlje regiona. Obzirom na ograničena budžetska sredstva Turističke organizacije Mojkovac za marketing aktivnosti, biće nam neophodna podrška NTOCG uz pomoć modela zajedničkog marketing oglašavanja NTOCG – LTO - hotelska privreda - turoperatori putem plaćenog digitalnog marketing oglašavanja, a sve u skladu sa Programom digitalnog marketinga za period 2021-2023. Planirali smo osmišljavanje i sprovođenje zajedničke akcije sa turističkom privredom koje imaju za cilj da se afirmišu domaći turistički kapaciteti i da se kroz posebne povoljnosti građani podstaknu da odmor provedu u svojoj zemlji. Marketing aktivnosti Turističke organizacije Mojkovac pratiće temu godišnje kampanje koju utvrđuje NTOCG i kroz to jačati aktivnosti koje se realizuju u okviru kampanje.

U cilju povećanja broja turista sa prioritetnih emitivnih tržišta, marketinške i promotivne aktivnosti LTO Mojkovac biće usmjerene na učešće na sajmovima u skladu sa finansijskim mogućnostima same organizacije, i plana NTO CG za 2023. godinu. Nacionalna turistička organizacija je u novembru mjesecu 2022. godine donijela odluku o ustupanju dijela prostora na sajmovima lokalnim turističkim organizacijama u cilju razvoja i promocije turizma u turistički manje razvijenim i nerazvijenim područjima Crne Gore. Shodno ovoj odluci turistička organizacija Mojkovac je ostvarila pravo na promociju na ustupljenom dijelu prostora bez plaćanja participacije, što će značajno smanjiti troškove sajamskih aktivnosti. Pri tome ćemo voditi računa da cjelokupne promotivne aktivnosti, budu u skladu sa smjernicama NTO CG i u potpunosti u skladu sa brendom NTO CG, sa akcentom na prirodu i ruralna područja, obiliske i kulturu, sport i avanturizam.

Prema programu NTO CG za nastup na sajmovima, a u skladu sa prioritetnim emitivnim tržištima, LTO Mojkovac će u skladu sa svojim finansijskim mogućnostima učestvovati na istim.

4.3. Jačanje kapaciteta turističke privrede i kreiranje kvalitetne osnove za planiranje aktivnosti

CILJ: Jačanje kapaciteta turističke privrede i kreiranje kvalitetne osnove za planiranje aktivnosti

Indikator: Sprovedeno istraživanje stavova i ponašanja stranih turista u Mojkovcu

Kako bi se stvorila kvalitetna osnova za praćenje rezultata koji su ostvareni preduzetim mjerama i aktivnostima, kao i osnova za donošenje odluka o marketing aktivnostima za naredni period imamo u planu istraživanje gostiju, čije rezultate ćemo dostaviti NTO CG. Takođe, planirali smo programe edukacije o marketingu.

4.3.1. Istraživanje stavova i ponašanja stranih turista u Mojkovcu kao osnova za planiranje aktivnosti

Glavni cilj istraživanja biće dobijanje podataka o demografskim i ekonomskim karakteristikama stranih turista i karakteristikama njihovog odmora tokom 2023. godine u opštini Mojkovac.

Metodom ankete biće prikupljeni osnovni podaci o:

- Stranom turisti (zemlja porijekla, pol, starost, primanja, obrazovanje) koji odmor provodi u opštini Mojkovac;
- Putovanju i boravku (organizacija putovanja, prevozno sredstvo, vrsta smještaja i dr.);
- Motivima za odabir Mojkovca kao destinacije za odmor;
- Načinu na koji su došli do informacija o izabranoj destinaciji sa naglaskom na medije preko kojih dolaze do informacija o turističkoj ponudi opštine Mojkovac;
- Terminu i dužini boravka u izabranoj destinaciji;
- Ukupnim troškovima putovanja i boravka;
- Dodatnim uslugama koje su korišćene izvan osnovnih (sport, medicinski tretmani, obilazak kulturno-istorijskih spomenika i sl.);
- Primjedbama i sugestijama u vezi sa turističkom ponudom u Mojkovcu;
- Ostali podaci od značaja za donošenje odluka i planiranje u budućem periodu.

Istraživanja u turizmu su neophodna osnova za planiranje aktivnosti i djelovanja turističkih organizacija kako bi se stvorila jasna slika o percepciji turističke destinacije od strane gosta. Ono je polazna osnova svih naših budućih djelovanja i analiziranja trenutnih nedostataka u turističkoj ponudi, planiranja i razmatranja mogućnosti otklanjanja istih.

Ovu aktivnost će Turistička organizacija Mojkovac kontinuirano sprovoditi u Info centru na bazi dobrovoljnog anketiranja.

4.3.2. Izrada Strategije razvoja turizma za period 2023 – 2027.

Po prvi put planiramo, da se odradi jedan ovakav strateški dokument sa dugoročnim ciljevima i jasno definisanom vizijom i misijom koju želimo postići u narednom periodu.

U izradi strategije biće uključeni svi relevantni stručnjaci iz oblasti turizma, koji će na svoj način doprinijeti izradi ovog strateškog dokumenta. Strategija će se oslanjati na Strategiju razvoja Opštine Mojkovac, Strategiju razvoja turizma u Crnoj Gori i ostala relevantna dokumenta neophodna za izradu ovog dokumenta.

Strategiju razvoja turizma za period 2023 – 2027. godine će finasirati Opština Mojkovac čime ćemo jasno definisati pravce razvoja turizma u Opštini Mojkovac i trasirati na pravi mogući način viziju razvoja turizma, kao strateške grane razvoja opštine.

4.4. Suzbijanje sive ekonomije

CILJ: *Suzbijanje sive ekonomije*

Rezultat: *Realizovana kampanja u cilju suzbijanja sive ekonomije*

Prijava gostiju, uplata boravišne takse i neregistrovani smještaj su teme koje su aktuelne svake turističke sezone u Mojkovcu. U odnosu na prethodne godine napravljen je pomak u suzbijanju nelegalnog smještaja i naplata boravišne takse, čime su smanjeni gubici opštine zbog neprijavljenih turista i neplaćanja boravišne takse.

Međutim, i dalje je evidentan problem sive zone poslovanja i možemo ga riješiti sistemskim pristupom. Može se velikim dijelom smanjiti kaznenom politikom, intenziviranjem kontrola i podizanjem svijesti, sa preduzimanjem mjera i radnji, kao što su rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti, izricanje novčanih kazni prekršajnim nalogom, podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, kontrola realizovanih preduzetih mjera i sl. Sa druge strane, nužna je očigledno šira slika svih građana Mojkovca o tome da je siva ekonomija godinama unazad uzimala danak turizmu, kao jednoj od nosećih grana privrede, što opet utiče posredno na sve građane.

U cilju porasta prijave gostiju i naplate boravišne takse, potrebno je takođe legalizovati objekte koji nijesu registrovani za pružanje ugostiteljskih usluga. Iako je trenutno u našoj opštini mali

broj takvih, Turistička Organizacija Mojkovac će aktivno u saradnji sa Opštinom i nadležnim institucijama promovisati i učiniti dostupnim informacije o načinu i postupcima koje je neophodno preduzeti za registraciju, odnosno kategorizaciju, za sada, neprijavljenih objekata. U cilju suzbijanja neregistrovanih izdavaoca smještaja, Turistička organizacija Mojkovac će poboljšati uvezanost sa turističkom inspekcijom.

Turistička organizacija Mojkovac planira aktivno raditi na suzbijanju sive ekonomije kroz sledeće mjere:

- Kampanja za registraciju i kategorizaciju smještaja;
- Poboljšana uvezanost sa turističkom inspekcijom i Ministarstvom Unutrašnjih poslova Crne Gore;
- U saradnji sa nadležnim poreskim organom Opštine Mojkovac intenziviraćemo kontrolu plaćanja boravišne kroz kontrolu evidencije gostiju.

5. Promotivne i marketing aktivnosti

Turistička organizacija Mojkovac će i u 2023. godini obavljati osnovnu informativno - propagandnu aktivnost i saradivati sa relevantnim subjektima iz oblasti turizma u cilju što objektivnije i sugestivnije promocije turističke ponude i potencijala opštine Mojkovac.

S obzirom na budžet sa kojim raspolaže Turistička organizacija Mojkovac, promotivne aktivnosti često predstavljaju veliki trošak, pa ih samim tim ne možemo ispratiti u mjeri kojoj je potrebno. Shodno tome smatramo da će u narednom periodu Nacionalna turistička organizacija i Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, podržati promotivne aktivnosti lokalnih turističkih organizacija iz manjih gradova kao što je Mojkovac. Marketing aktivnostima u 2023. godini naročito ćemo se fokusirati na:

- organizaciju studijskih posjeta i izleta za predstavnike turističkih agencija, turooperatore, novinare i sl. Na ovaj način želimo da turistički proizvod Mojkovca učinimo dostupnijim posrednicima u turizmu, a samim tim i potencijalnim turistima;
- učvršćivanju saradnje sa stvaraocima javnog mnjenja (novinari, fotoreporter, snimatelji);
- vizuelnom identitetu web portala www.mojkovac.travel. Planiran je potpuni redizajn veb sajta, koji će biti upotpunjen sa svim sadržajima koji su do sada nedostajali, sa akcentom na dostupnost video i štampanog materijala u online formi. Takođe planiramo, obilježavanje sajta QR kodom. Na ovaj način turista će moći jednostavnim učitavanjem QR koda doći do svih neohodnih sadržaja i informacija o našem gradu;
- Redovno ažuriranje objava na društvenim mrežama (YouTube, Facebook, Instagram, Twitter) svjesni značaja društvenih mreža kao moćnog medija;
- reklamiranje putem Google ads i sponzoriranih objava, za bitnije sve događaje/kampanje;
- saradnju sa marketinškim agencijama, pa planiramo da u ljetnjim mjesecima, odnosno u špicu ljetnje turističke sezone na primorju, predstavimo turističku ponudu Mojkovca na posebno opremljenim štandovima, kao i postavljanje bilborda duž magistralnog puta;
- usvajanju potrebnih znanja iz oblasti marketinga (npr. onlajn obuke, tutorijali, video predavanja) u cilju unapređenja marketinških aktivnosti. U tom kontekstu, potrebno je upoznati osnovne načine prepoznavanja i upotrebe jednostavnih pravila korišćenja važnih dostupnih tehnologija, da bi se brzo i efikasno usvojila bitna znanja oblasti marketinga i PR-a.

Ono što smo planirali u 2023. godini, a tiče se video i štampanog materijala, predstavljeno je u tabelama.

Video materijal		Rok realizacije	Indikator
1.	Izrada promo filma o Mojkovcu	I - IV kvartal	Očekivani broj pregleda: 70.000
U cilju osnaživanja turističke ponude, u planu je izrada savremenog video spota o Mojkovcu koji će obuhvatiti sve			

prirodne, kulturno-istorijske i ostale znamenitosti. Video materijal će imati za cilj bolje promovisanje naše opštine kroz kanale promocije koji su dostupni preko savremenih načina oglašavanja u digitalnom marketingu.			
2.	Promotivni film o ponudi na mojковаčkom dijelu Tare	I – IV kvartal	Očekivani broj pregleda: 50.000
S obzirom na činjenicu da rijeka Tara sa njenom izrazito impresivnom kanjonskom dolinom jednim dijelom pripada i našoj opštini, imamo u planu izradu promotivnog filma koji će obuhvatiti najinteresantnije lokalitete poput Tmajevca, Đavoljih lazi i Crnih Poda.			
3.	Turistički spot o mogućnostima aktivnog odmora (planinarenje, ribolov, biciklizam, kajak, rafting, paraglajding...)	I – IV kvartal	Očekivani broj pregleda: 40.000
Za goste željne aktivnog odmora imamo u planu pripremu turističkog spota koji će obuhvatiti veliki broj aktivnosti koje se nalaze u okviru naše ponude, poput raftinga, planinarenja, biciklizma, paraglajdinga, kanjonina, ribolova, quad i džip safari tura...			
4.	Promotivni spot za planine Sinjajevina, Bjelasica i Prošćenske planine	I - IV kvartal	Očekivani broj pregleda: 60.000
S obzirom na to da je u posljednje vrijeme sve više turista koji vole aktivni odmor i odmor u prirodi, uvidjeli smo mogućnost osnaživanja turističke ponude, pa samim tim želja nam je da izradom promotivnog spota prenesemo lični doživljaj naših planina, staza i planinskih vrhova.			

Štampani materijal		Rok realizacije	Indikator
1.	Mapa grada	I - II kvartal	Pomoć domaćim i stranim turistima pri boljem snalaženju – tiraž 2000 kom
Turistička organizacija Mojkovac planirala je da u narednoj godini izradi turističku mapu Mojkovca, koja je neophodna prije svega zbog boljeg orijentisanja turista u prostoru, ali i sve većeg interesovanja turista za naš grad. Ta turistička mapa biće publikacija informativnog karaktera, dizajnirana na savremen i atraktivan način, veoma praktična za konsultaciju i navigaciju po gradu. Biće urađena dvojezično, a štampana u dva formata, kao džepna i blok mapa. Mapa će obuhvatiti teritoriju Mojkovca i njegovu bližu okolinu. Biće prikazane saobraćajnice, hoteli, turističke atrakcije, kulturna dobra, restorani, autobuska i željeznička stanica, benzinske stanice, pošta, banke, apoteke. Stilizovanim piktogramima na mapi biće označeni objekti od turističkog značaja, a dvojezičnom legendom koja će se nalaziti na margini biće objašnjeni simboli koji se nalaze na mapi. Turistička organizacija će ponuditi i mogućnost oglašavanja lokalnih turističkih poslenika na poleđini mape.			
2.	Razglednice sa turističkim motivima Mojkovca	I kvartal	Promocija Mojkovca – tiraž 1000 kom
Izabraćemo najupečatljivije fotografije Mojkovca koje ćemo ponuditi u sklopu našeg propagandnog materijala za potrebe suvenirnice.			

3.	Izrada brošure sa kulturnim rutama u opštini Mojkovac	II kvartal	Promocija kulturnog nasljeđa Mojkovca – tiraž 1000 kom
Ova brošura bi objedinila sve najznačajnije i najvrednije kulturno-istorijske znamenitosti u opštini Mojkovac kako bismo turistima približili našu tradiciju, kulturu i običaje.			
4.	Izrada suvenira LTO Mojkovac	I – IV kvartal	Promocija opštine Mojkovac – tiraž 500 kom
U planu je izrada suvenira LTO Mojkovac u cilju pospješivanja turističke ponude, pa shodno tome je potrebno izraditi originalne suvenire i proizvode sa grbom grada i motivima naše opštine koji će kupca dugo podsjećati na Mojkovac i Crnu Goru.			
5.	Izrada turističkog vodiča sa svim detaljima turističke ponude Mojkovca	III kvartal	Promocija opštine Mojkovac – tiraž 1000 kom
S obzirom na povećanje turističkog prometa u opštini Mojkovac u planu je izrada turističkog vodiča sa svim elementima turističke ponude u Mojkovcu, a sve to u cilju boljeg promovisanja naše opštine.			
6.	Izrada – štampanje informativno propagandnih materijala	I – IV kvartal	Promocija opštine Mojkovac – količina 200 kom
Informativno propagandni materijal bi obuhvatio izradu flajera, letaka, plakata, zastavica, banera, majica i kačketa za razne manifestacije koje ćemo organizovati u opštini Mojkovac.			
7.	Izrada i štampanje kalendara za 2024. godinu i novogodišnjeg propagandnog materijala (u saradnji sa Opštinom)	IV kvartal	Distribucija promo materijala – količina 50 kom
U cilju promocije zimske turističke sezone planirana je izrada novogodišnjeg propagandnog materijala.			
8.	Ažuriranje bilborda – reklamnih površina u skladu sa aktivnostima	I – IV kvartal	Promocija opštine Mojkovac
U skladu sa potrebama održavanja raznih manifestacija u opštini Mojkovac, bilbordi i reklamne površine će biti blagovremeno ažurirane s ciljem bolje afirmacije i promovisanja istih.			

6. Saradnja

U 2023. godini u planu je nastavak dobre i uspješne saradnje sa:

- Opštinom Mojkovac;
- Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao i sa drugim resornim ministarstvima;
- Nacionalnom turističkom organizacijom Crne Gore;
- Regionalnom razvojnom agencijom za Bjelasicu, Komove i Prokletije;
- lokalnim turističkim organizacijama u Crnoj Gori;
- Nacionalnim parkovima „Biogradska gora“ i „Durmitor“;
- Privrednom komorom Crne Gore;
- Skijalištima Crne Gore;
- Udruženim seoskim domaćinstvima Crne Gore;
- svim subjektima turističke privrede opštine Mojkovac;
- lokalnim planinarskim i ski klubovima, rafting, paraglajding, ribolovnim i drugim sportskim i sličnim klubovima, kao i turističkim agencijama;
- Centrom za kulturu “Nenad Rakočević”;
- Javnim komunalnim preduzećem “Gradac – Mojkovac”
- Kulturno umjetničkim društvom “Vesna”;
- Skyrunning asocijacijom Srbije i Crne Gore;
- ZZZCG kroz lokalni javni rad i program stručnog osposobljavanja;
- UNDP Montenegro na brojnim projektima vezanim za održivi razvoj opštine Mojkovac;
- Ambasadama i predstavništvima Crne Gore;
- Fakultetom za turizam i hotelijerstvo iz Kotora u cilju angažovanja studenata na poslovima u Turističkoj organizaciji Mojkovac;
- JU Srednjom školom „Vuksan Đukić“ iz Mojkovca u cilju edukacije učenika turističkog smjera;
- ostalim vaspitno-edukativnim ustanovama (Predškolskom ustanovom i osnovnim školama) u opštini Mojkovac u cilju realizovanja zajedničkih projekata;
- Udruženjem ekonomista i poslodavaca iz Mojkovca;
- NVO sektorom, koji u svom programu imaju turistički razvoj i zaštitu životne sredine;
- Zajednicom Opština;
- medijima.

ZAKLJUČAK

Posljednje godine protekle su u znaku pandemije virusa Covid 19, pa ne izostaje optimizam, da će 2023. godina biti godina potpunog oporavka turizma, u kojoj će se nastaviti trend kontinuiranog rasta broja dolazaka, ostvarenih noćenja i prihoda od turizma na nacionalnom i lokalnom nivou.

U fokusu aktivnosti Turističke organizacije Mojkovac u narednom periodu je intenzivan rad na povećanju broja dolazaka turista sa prioritetnih emitivnih tržišta, kao i na diverzifikaciji i inovaciji proizvoda, produženju turističke sezone, jačanju brenda i poziciji na domaćem i međunarodnom turističkom tržištu. Definisanjem i razvojem turističke ponude nastojaćemo da društvene, privredne i sve efekte turizma iskoristimo kao faktor za podsticanje novih preduzetničkih inicijativa i razvoj infrastrukture koja nam je prijeko neophodna za dalji rast i razvoj Mojkovca kao turističke destinacije. Akcenat u 2023. godini će biti na unapređenju ruralnog, aktivnog, rekreativnog i avanturističkog turizma. Posebno pažnju ćemo posvetiti iskorišćavanju vodotoka rijeke Tare, a akcenat stavljamo i na unapređenje Fly Fishinga, kao sve popularnije discipline koja privlači veliki broj stranaca i doprinosi valorizaciji i unapređenju revira Ravnjak i Tara. Svakakako naši aduti biće i planine Bjelasica, Sinjajevina i Prošćenske planine koje ćemo u narednom periodu promovisati i turistički valorizovati.

U saradnji sa Opštinom Mojkovac i ostalim relevantnim institucijama nastavićemo dalje da valorizujemo turističke potencijale i samim tim stvorimo predulove za dalji razvoj različitih vidova turizma. Veoma bitnim ističemo, da će LTO Mojkovac, za valorizaciju kulturne baštine odvojiti 10 % od ostvarene boravišne takse u 2023. godini i usmjeriti na valorizaciju i podršku projektima iz oblasti kulture, gdje ćemo procijeniti i na najbolji način odabrati projekat koji iskaže sinergiju turizma i kulturne baštine.

I pored više nego skromnih finansijskih sredstava, činimo sve što je u našoj moći na unapređenju opštih uslova boravka turista, kroz formiranje cjelokupne turističke ponude. Nastavljamo i u 2023. godini da djelujemo u pravcu razvijanja svijesti o važnosti turizma i njegovim privrednim, društvenim i drugim efektima, a sve u cilju pozicioniranja Mojkovca kao destinacije idealne za savremene turiste koji žele doživjeti destinaciju izabranu za odmor ili avanturu kroz reprezentne jedinstvene ponude: ljude, prirodu, kulturu i autentičnu gastronomiju koji vode direktno u srž i čine suštinu ovog podneblja.

v.d. direktora

Radonja Vuković